

45. ชื่อเรื่อง การศึกษาโบราณวัตถุก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 ที่พบในปัตตานี

ผู้แต่ง วันวิสาข์ ธรรมานนท์

สถานที่พิมพ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา

ปี พ.ศ. 2546

ชนิดเอกสาร งานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาโบราณวัตถุก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 ในปัตตานี (หมายรวมถึง ยะลา และนราธิวาสด้วย) ผลการศึกษาสามารถแบ่งโบราณวัตถุได้เป็น 4 ประเภท คือ 1) โบราณวัตถุที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ 2) โบราณวัตถุที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธมหายาน 3) โบราณวัตถุที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพราหมณ์ และ 4) โบราณวัตถุที่แสดงถึงความสัมพันธ์กับต่างประเทศ จากการศึกษา สามารถแสดงภาพรวมของสังคมในบริเวณ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ 1) ประเด็นเรื่องวัฒนธรรมการนับถือศาสนา พบว่า ในช่วงประมาณพุทธศตวรรษที่ 8-12 พุทธศาสนานิกายมหาสังฆิกะได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในบริเวณภาคใต้ตอนล่างแล้ว โดยเฉพาะบริเวณเมืองยะรัง อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ที่พบว่า เป็นชุมชนที่ยอมรับศาสนาพุทธนิกายเจติยวาท ซึ่งเป็นนิกายที่แตกแยกออกมาจากนิกายมหาสังฆิกะ เข้ามาถือปฏิบัติ ต่อมาในช่วงพุทธศตวรรษที่ 13-16 ศาสนาพุทธนิกายมหายานต้นตระกูลแสดงความรู้เรื่องบนคาบสมุทรมลายู โดยได้รับการอุปถัมภ์จากรัฐศรีวิชัย ที่มีอำนาจอยู่ในช่วงเวลานั้น ต่อมาในสมัยพุทธศตวรรษที่ 16-19 โบราณวัตถุที่ปรากฏแสดงให้เห็นว่า มีชุมชนกลุ่มหนึ่งในบริเวณอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาสที่นับถือศาสนาพุทธเถรวาท นิกายลังกาวงศ์ที่มีข้อปฏิบัติแตกต่างจากศาสนาพุทธนิกายมหายานอย่างชัดเจน ส่วนศาสนาพราหมณ์ พบว่า ลัทธิไศวนิกายและการนับถือเทพสุริยะ เคยปรากฏขึ้นในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างด้วย แต่เป็นศาสนาที่ได้รับความนิยมน้อยกว่าศาสนาพุทธ หรืออาจเป็นศาสนาที่ผู้ปกครองนำหลักการประกอบพิธีกรรมมาใช้ประโยชน์เท่านั้น 2) ประเด็นเรื่องความสัมพันธ์กับต่างประเทศ พบว่า บริเวณภาคใต้ตอนล่างมีการติดต่อกับต่างประเทศในฐานะคู่ค้าทางธุรกิจมาแล้วอย่างน้อยตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ 11 3) ประเด็นเรื่องรูปแบบศิลปกรรมที่ปรากฏในพื้นที่ ศิลปกรรมพื้นเมืองปรากฏขึ้นตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อเข้าสู่สมัยก่อนประวัติศาสตร์การสร้างสรรค์งานศิลปะส่วนใหญ่อยู่บนพื้นฐานการรับใช้ศาสนาเป็นหลัก โดยมีอิทธิพลรูปแบบศิลปกรรมจากภายนอกเข้ามามีส่วนช่วยในการสร้างงานศิลปะด้วย คือ อิทธิพลจากอินเดีย รูปแบบศิลปะแบบอมราวดี คุปตะปาละ และรูปแบบศิลปะทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในแคว้นเบงกอลของอินเดีย นอกจากนี้ยังปรากฏอิทธิพลศิลปะแบบลังกาอีกด้วย